

ANY VI.

REUS, 15 D'AGOST DE 1925

NUM. 134.

ASPECTE SANITARI DEL PROBLEMA DE L'HABITACIÓ ⁽¹⁾

III

La ciutat, font de cultura i de progrés, es presenta com un horror per una gran multitud d'homes, com un infern dantesc. Precisament per a aquells homes que en sa immensa majoria són els artifices d'aquest progrés, dels que amb el seu suor el creen. Escolteu unes quantes xifres. En Alemanya, a Berlin, els pisos d'una sola cambra representaven en 1900 el 50 % de lloguers i hi vivien el 43 % de la població, havent-hi prop de 82.000 estatges que en una sola cambra hi viuen de 4 a 8 persones; 1.200, de 9 a 15 persones;

15 amb	12	persones
7 >	13	>
11 >	14	>

A Rixdorfels, pisos reduïts són el 58 % del total i hi viuen el 54 % de la població.

A Barmen aquests lloguers tenen la proporció del 62 % i serveix pel 55 % de la població.

A Milan l'enquesta feta pel Municipi, demostra que 97.161 famílies o sigui més del 70 % de la població vivien amuntegades en pisos reduïts, vivint en una sola cambra un centenar de famílies compostes de onze o més persones, 439 famílies de 8 a 10 persones i 2.196 de sis a set persones.

A Brusel·les, en una sola secció de la ciutat, en 904 llars obreres, 223 famílies compostes de 5 ó més persones, vivien en una sola cambra.

Thoneson, el president del Consell Nacional per a la reforma de l'habitatció diu, que a Anglaterra hi han el 10 % d'habitacions que's troben en «estat de ruïna i insalubritat i que són inhabitables baix el punt de vista del confort i de la dignitat humana». Això després d'haver gastat Anglaterra fins a 1911, mil milions de francs en sanejament i'l Municipi de Londres sol 62.625.000 en la transformació i construc-

(1) De la conferència de l'autor en el CENTRE DE LECTURA.

ció de cases i barriades on vivien 60.000 persones.

Segons Bertillon hi havia a París 80.000 estatges amb excès de població on hi vivien 364.000 persones i d'ells 50.321 d'una sola cambra on hi vivien 178.000 ciutadans.

A això tot seguit ve la contesta. Segons una estadística berlinesa les cases d'una sola habitació donen una mortalitat de . . . . . 163'5 $\frac{0}{100}$;
de dos habitacions . . . . . 22'5 $\frac{0}{100}$;
de tres . . . . . 7'5 $\frac{0}{100}$;
de quatre . . . . . 5'4 $\frac{0}{100}$.

L'Oficina del Treball de la «Societat Humanitària de Milan», diu, que de 100 nens de menys d'un any nascuts en 1903 en les famílies pobres, morien, segons el nombre de cambres que habitaven, els següents :

d'una sola cambra	27'08	%
de dos	23'48	%
de tres	17'89	%
de quatre	15'50	%
de cinc o més	10'53	%

Altres investigacions demostraren que una proporció per l'istil guardava la mortalitat dels menors de tretze anys.

A Barcelona ens manquen aquestes estadístiques tan acurades; el cens és una mentida, sobretot entre la part pobre; a l'Estat i al Municipi l'obrer no la compren més que com una molèstia, mai com una defensa i és nega a inscriurels en el cens per por a la cèdula i altres tributs de que es creu amenassat. Però nosaltres conservem entre nostres records el que hem vist com metge de beneficència. L'horror d'aquell districte V, amb el barri de les Tressanes de carrers estrets, que'n moltes hores del dia, sobretot a la sortida dels treballs, no es pot donar un pas. De cases curulles de gent que dormen per corredors, que dormen a la cuina per no cabre'n'hi més a les cambres; cambres moltes elles sens balcó, ni finestra que dongui a l'exterior; i quan hi dona, és en el carrer

pestilent, és a un pati brut i més pestilent encara. Aquelles escales fosques, plenes de tota classe de porqueria, relliscoses per la brutícia; que quan plou hi ha més fang que al carrer. Aquells replans que hi donen quatre, cinc, sis pisos o més, on les criatures, criatures pàl·lides, esmirriades, amb cara degeneradament picaresca, que en la més tendra edat coneixen tots els vicis, hi juguen i s'hi barallen; on les dones, espellifades, grenyoses, absentes de tot encant, velles ja quan entren en l'adolescència, xafardeigen i s'hi barallen; on els homes, malcarats, escampant arreu olor de suor, de tabac dolent, d'aiguarent baix, reneguen i es barallen. On tot és malhumor, groller, repugnant; on se veu la vida com una cosa esquerpa, fera, dura, sens compassió, sens amor. Allí hem vist malalts de pulmonia dormint a terra, damunt d'una mala mantota; tuberculosos dormint en una cambra on hi dormien també tres o quatre persones; tífics dormint al mateix llit amb una altre individu; pisos on hi havem visitat set, vuit o nou atacats de verola al mateix temps.

També és un tràgic record aquelles barraques del Passeig de la Creu Cuberta, barraques edificades, gairebé sempre, deixant al mitg un pati, que s'anomena de l'Alcaide, del Carboner, Plaça dels Mistos. Barraques gairebé totes elles d'una habitació sola, que serveix de menjador, cuina i cambra de dormir. D'allí també recordem un tuberculós dormint al mig d'aquesta pesa única sota el baf de les altres persones que amb ell vivien, quatre o cinc, sentint les pudors dels menjars, de l'oli dolent, obsequiant-los ell amb sos esputs infectats.

Però el problema de les barraques, que quan la meua primera conferència a l'A. E. P., fa cinc anys, començava, ara s'ha fet punyent, és tràgic. Dintre la ciutat, allà on hi ha uns solars per a edificar, un empresari viu i poc escrupulós, ha bastit o deixat bastir un grup de barraques més o menys gros. I a fora, als voltants de Barce-

lona, tot un cercle de cabanes l'envolta. Es un exèrcit que l'assetja, ha dit algú, un exèrcit, que li privava tota noblesa i tota espiritualitat. I a Somorrostro i a Pekin, i a les Corts, i a Sant Andreu, escamots de miserables planten les seves tendes. Son gent bandejada per la ciutat per no trobar estatge on entafurar-se.

Però la capital de Barracòpolis, és a la Granvia, enfront de l'Estació de Magoria de la Companyia General de Ferrocarrils Catalans. Allà, en el tros de Muntanya de Montjuic que va fins a la torre de les aigües, uns quants centenars de barracotes, s'aixequen com un repte a la ciutat que construeix aprop d'elles, aquells jardins i passeigs tot esbelts de l'Exposició. Es una protesta dels miserables, dels oblidats per la ciutat en llurs necessitats, no sols espirituals sinó fisiològiques.

Guaiteu des de l'Exposició en aquella terrassa tan escaienta des d'on Sant Jordi ovira'l drac; balcó d'on és domina tot el pla del Llobregat; lloc ple de bellesa, d'esperit ciutadà,—la ciutat dominant els camps,—i veureu aquell poble que es va esgraonant muntanya avall. Poble fet de fanc, de fustotes velles, de llaunes rovellades, d'estores brutes. Poble amb carrers estrets; on dones, criatures, borratxos, gossos, aviram, garrins, se barregen en bestial promiscüitat. D'on puja una cridoria de multitud renegaire. D'on puja una fortor de brutícia que tapa els sentits.

Allí es la capital de les Barraques, el seu més preuat floró, empori de les seves riqueses, noble Universitat de la seva cultura, capital en plé floreixement, car constantment se n'edifiquen de noves; aixampla els seus reials cercles cada jorn que passa.

Jo les conec de fa molt temps. Com a metge de la beneficència Municipal he vist néixer tota aquesta gran ciutat. Apuntalades als marges de la muntanya, hi havia una trentena de barraques fetes d'obra vella i pedres fa uns cinc o sis anys. Aquelles barraques foren el nucli i són gairebé les millors, l'aristocràcia d'aquella urbs.

Allí hi vivien captaires i gent indesitjable, d'ofici desconegut o poc honorós. Després comença la febre d'edificació. A mida que altres indrets de la muntanya s'urbanitzaven per a l'Exposició i foragitaven els habitants d'altres barraques, s'anà omplint de nous edificis aquells terrenys. Però el que ha donat més contingent ha sigut la manca de pisos i llur encariment. Famílies de gent forastera, murcians sobretot, que's trobaren sens llar, ni lloc on soplujar-se, començaren a aixecar les seves tendes en aquell campament. Ara n'hi ha de tot arreu, de catalans també molts.

Viuen en la absència més completa de tot confort. Llum; acetilé en els mes exigents, llum de ganxo en la majoria. Aigua; una font a baix a la Granvia i una altre dintre l'Exposició que sols funciona de 7 a 9 del matí, perquè la porta de l'Exposició passada aquesta hora's tanca pels barraquenys. Jo he sorprés mantes vegades als habitants d'aquells indrets en els moments d'anar a cercar aigua; jo he vist pujar per aquella costa relliscosa quan fa bon temps, intransitable gairebé quan plou, als vells, a les dones, a les criatures, carregades de galledes, cantis, bombones, garrafes, de tots els atuells imaginables on hi pot cabre una quantitat de líquid més o menys grossa. Creieu-me que'l que's renta allí és un ésser admirable, un heroi gairebé; ara, que l'heroicitat no és molt comú ni tots els dies.

Les barraques estan fetes de fanc. Un tauló o una columna de maons vells producte d'un derruïment serveix de pilar; uns encanyissats, d'aquests d'assecar fruits, perpendiculars serveixen de parets després d'haver-los rebossat amb fanc en les dugues cares, i per teulada unes llaunotes velles, unes fustes corcades. N'hi han més luxosos; la paret és un emvà de cantell, amb maons vells com se suposa; el que no varia gaire és la teulada; es veu que les teules no són tan fàcils de trobar.

Allí hi viu un poble, un poble que està continuament malalt, que té una llar per

coqueteria, per luxe, perquè millor li convidria dormir al carrer i a més bon preu; que el vent, quan en fa, prou entra a les barraques amb fúria i quan plou, no diguem, penso que plou més dintre que no pas fora. Aquí, com es compren, la casa no té més que una cambra; alguns, més acurats, més morals, esperits més selectes, fan un simulacre de separació de cambres, amb fustetes o més freqüentment, amb una borrassa. No us penseu que aquestes barraques les tinguin de franc, paguen de 4, 5, 6, fins 10 duros mensuals.

Avui ja no hi viuen sols els captaires i els quincenaris. Avui ja hi viuen treballadors, gent amb feina segura, contínua, que podien viurer millor. D'aquests parteix l'esforç d'ennobrir les barraques, d'embellir-les, i de lluny en lluny, molt de lluny en lluny, un percentatge molt esquifit, trobem alguna barraca amb un cert gust, barbre està clar, que vos fa pensar en la noblesa i dignitat de les famílies que allí hi viuen.

En la mateixa Granvía hi ha una altra ciutat jardí, prop de les Arenes, en el número 318. Es un solar que arriba fins al carrer de S. Fruitós, a la font de la Guat-

lla. Allí hi han construïdes una trentena o quarentena de barraques, una mica més acabades que les que hem descrit, no gaire més; en canvi, tenen el petit inconvenient, que les barraques sols són a una banda i a l'altra, separats sols per la trilla d'un carro, hi han dipòsits de fems i d'escombraries. Es per a perfumar-les.

Recordo haver-hi visitat un xicot jove, malalt, en la barraca número 1, i en una habitació que deuria tindre uns tres o quatre metres d'ample per 8 ó 9 de fondo, tot el més; i sent l'única de la casa i que servia per a tot, hi vivien ell, un matrimoni vell que eren els seus avis i dos ases.

Avui el problema de les barraques es un problema de solució difícil.—Vos adverteixo que totes les ciutats del món se troben amb el mateix problema plantejat amb mes o menys agudesa.

Avui a Barcelona hi han aproximadament 7.200 barraques on hi viuen de 30 a 35.000 persones. Les quals, segons el servei de la Mancomunitat, pateixen de tuberculosi en un nombre superior en quatre vegades al normal.

DR. J. AGUADE MIRÓ

